

FRĂȚIORUL TREI PORȚI

(fragmente)

*

Mă așez să beau o cafea într-unul din barurile aeroportului. Cu ceașca la jumătatea drumului spre gură, mă trezesc interpelat, în chineză, de o voce din spatele meu:

– De unde venim și încotro ne ducem?

După care aud un rîs cunoscut și, întorcîndu-mă, dau de Lia.

– Ce-i cu tine aici? Dacă pleci unde cred eu, atunci sînt toate șansele ca, măcar o bucată de drum, să mergem împreună. Și, sacrilegiu, bei cafea. Pardon, *kahve*. Te superi dacă mă auto-invitat la masa ta? O să iau totuși *çay*, ca să nu uităm de războiul civilizațiilor...

O mulțime de întrebări mi se înghesuie în cap. Nu mai stau să le ordonez și-i dau drumul în cascadă:

– Ce cauți aici? De unde știi chineza? Ce...

– Ia-o încet. Avem tot timpul să povestim. Dacă nu aici și acum, atunci în avion – e o poveste lungă, dar nu interminabilă. Acum vin de la Frankfurt: m-am împrietenit cu un cuplu de turci și am hotărît să vin cu ei pînă aici, în loc să zbor direct la Beijing. A fost o hotărîre bună, nu crezi? Deci:

M-am născut într-un oraș din vestul țării. Ai mei erau profesori, știi, categoria aia, celebri în mediul lor, gloria cercurilor pedagogice, cu elevi olimpici etc. etc. Oameni de treabă, pentru care era normal ca fata lor să învețe limbi străine, să citească, să meargă la spectacole, muzee, să facă sport. Mama preda româna, tata matematica. Într-o bună zi, îi vizitează un domn în vîrstă, deși n-aș fi în stare să spun ce vîrstă, și sînt trimisă la joacă – aveam, cred, vreo zece-unsprezece ani. Seara, la cină, cum era obiceiul să ne raportăm unul altuia tot ce se întîmplase peste zi, am întreat:

– Cine era domnul acela ciudat care v-a vizitat?

– Domnul Pop, răspunse tata. Domnul doctor Pop. E un vechi prieten al familiei. Practic, el ne-a îngrijit și pe mine și pe maică-ta, de cînd eram copii. E un om cultivat, călătorit, a fost și în China, deși nu prea-i place să vorbească despre asta, știe limba chineză...

– Știe chineza? Vreau și eu. Mă învață? Hai, că e prieten de familie. Te roog, așa-i că pe tine nu te refuză?

Peste cîteva zile, tata mi-a spus că într-adevăr vorbise cu el și că mă acceptase condiționat: dacă am note mari la școală și o comportare exemplară – despre asta avea să-i întrebe periodic pe ai mei.

Tot el m-a dus prima dată acasă la domnul Pop. Stătea într-un cartier liniștit, cu vile cochete, într-o căsuță care nu atrăgea prin nimic atenția. Asta pînă intrai. După poarta metalică urma o alee cu pietriș măturat, pînă la intrarea în casă, apoi, în spatele ei, o mică grădină, în fundul căreia era un chioșc. De-o parte și de alta a intrării, atîrnau două tablouri chinezești, unul înfățișînd un tigr, celălalt, un dragon.

Domnul Pop ne aștepta. Era îmbrăcat într-o haină ciudată – azi i-aș spune, impropriu, după cum știi, *yifu* –, dar care părea comodă.

– Bună ziua și bine ați venit, ne spuse cu o plecăciune. Dumneata ești domnișoara Florescu, nu-i așa? Tatăl dumitale ți-a spus în ce condiții te accept ca elevă, și aici nu există nici un fel de îngăduință, la fel cum nu există nici în privința temelor de casă: vei avea de învățat săptămînal un număr de caractere, apoi vom comenta *Analectele* lui Confucius – nu contează că nu știi *acum* cine e, vei afla, nu mă îndoiesc de asta. Pe urmă, mai vedem noi, dar asta ne va ține cel puțin cîțiva ani.

Și am început. Săptămînal, veneam la căsuța de pe strada Margaretelor, joi după amiază la ora cinci și stăteam vreo două-trei ore. Cînd era întuneric, domnul Pop mă conducea pînă la tramvai, pentru că, spunea el, deși cartierul era liniștit, vremurile nu erau, și era de neconceput ca fata prietenilor săi să pățească ceva.

Într-o după-amiază de iunie, mă duceam la el. De-abia intrasem pe stradă, cînd l-am văzut în apropierea porții, cu o pungă de fructe în mînă. Un grup de trei tineri care păreau a nu avea nici o treabă, îi tăie calea.

– Moșule, dai o țigară?

– Tinere, nu fumez și nici nu încurajez acest obicei dăunător sănătății, zise, încercînd să-l ocolească.

– Atunci poate ne dai niște bani de țigări, zise acesta, scoțînd un cuțit.

N-am înțeles prea bine ce a urmat. Punga cu fructe a căzut la pămînt, cuțitul a zburat într-o parte și cel care-l scosese în alta, unul din cei trei era în genunchi și încerca să se ridice în picioare, iar cel de-al treilea ședea în fund, proptit de un gard și părea să doarmă. Domnul Pop ridică punga și o aruncă la un coș de gunoi aflat în preajmă, își aranjă hainele și mă salută:

– Bună ziua, domnișoara Florescu. Mă scuzați că nu v-am salutată un pic mai devreme, dar a trebuit să mă ocup

de niște golani de-aici din cartier. Păcat de ei, nu-s băieți răi, dar pe drumul ăsta cel mai probabil vor ajunge la pușcărie, sau vor păți ceva și mai urât. Și păcat și de fructe – le luasem pentru ora noastră. Pofțiți înăuntru.

Uimită, l-am urmat. În curte, l-am întrebat totuși:

– Ce-a fost asta? Adică, cum i-ați pus la punct pe băieții ăia... Numai în filme am văzut așa ceva.

– Nici măcar în filme, spuse zîmbind. Cel puțin, nu în filmele pe care le-am văzut eu. Asta, cum îi zici tu, e *taijiquan*, o străveche artă marțială chineză.

– Și pot învăța și eu? Vă rog frumos.

– Mai vedem. Trebuie oricum să discut cu părinții dumneavoastră, spuse el, revenind la stilul ceremonios cu care mă obișnuise. Oricum, vine vacanța și, dacă ne apucăm de asta, avem ceva mai mult timp să exersăm. Zilnic. După ce terminăm, le dau un telefon.

Cînd am ajuns acasă, tata mi-a spus scurt:

– Am vorbit cu domnul Pop. Acum mănînci, îți faci bagajele și te duci la culcare. Mîine dimineață la șase ești la el – o să stai acolo pe timpul verii. Să spunem că asta e vacanța ta la mare sau la munte, și se încruntă. Numai să nu aud că te plîngi – mi-a spus că n-o să fie ușor, a zis ceva despre *a mînca amar* – că atunci vii acasă, și s-a terminat cu tot, cu chineza, cu Confucius, cu tot.

Cum a zis tata, așa s-a și întîmplat. La șase fără cinci sunam la poartă și eram întîmpinată de un domn Pop zîmbitor.

– Bine ai venit, Lia! Ți-am pregătit camera din spate. Acum mănînci ceva, te schimbi și ne apucăm de lucru.

Ne-am apucat.

– Ia sapa asta și urmează-mă în grădină.

Am dat împreună la sapă vreo două ore, apoi ne-am dus în pavilion și am băut ceai, ascultînd în același timp prima prelegere despre taijiquan: origini, stiluri, principii, lucruri pe care nu mă îndoiesc că le știi – le poți auzi la toate stagiile. Dar pe atunci, și pentru mine, era ceva cu totul și cu totul nou. Apoi *zhuang*. Și iar *zhuang*. Și Corcorul alb. Și Mîinile cîntă la *pipa*. Și toate celelalte. De dimineața pînă seara, cu pauze în care învățam să gătesc sau ne țineam orele de chineză. Pe scurt, gîndește-te la stagiul la care ne-am cunoscut, înmulțește cu zece și întinde-l pe toată vara.

Într-o zi, pe la sfîrșitul lui august, făceam un pic de ordine prin biroul lui Pop *laoshi* – așa îi spuneam acum – , cînd văd pe masă o carte, pe a cărei copertă silabisesc *Dao De Jing*. La ora noastră de chineză, îl întreb ce-i cu ea.

– E una din marile cărți ale umanității, spuse grav. Dar trebuie să fii un pic mai matură pentru ea. Încă nu i-a venit rîndul. Și nici nu știi destulă chineză. E vorba de limba clasică, unde nici eu nu mă simt chiar la largul meu.

Tăcu, brusc posomorît.

– Ce s-a întîmplat?

– Nici nu știu dacă să-ți spun. În mod normal, n-aș face-o. Dar pentru că și tu te-ai putea trezi în situația asta,

fie. E vorba de un prieten de-al meu. Acum cred că pot spune *fost* prieten. Maestru de ju-jitsu, mai nou și de karate. Foarte bun, respectat în comunitatea noastră. Pînă s-a auzit că s-ar fi dat la fiica unui elev de-al său, o fată de vîrsta ta. Apoi a ieșit la iveală că mai făcuse lucruri din astea. Fata a intrat într-o depresie urîtă de tot și n-a găsit altă soluție decît să-și nenorocească coatele, ca să fie sigură că nu mai poate practica nici un fel de altă artă marțială toată viața. Ce-i și mai urît, e că omul ăsta, ezită, individul ăsta avea un nepot, băiat bun de altfel, căruia elevul lui îi era diriginte la liceu. Și pe care l-a rugat să aibă grijă ca de propriul lui copil. Ceea ce discipolul său a și făcut. M-a sunat acum

o oră să mă întrebe unde e reciprocitatea, datoriile pe care le au între ei maestrul și elevul. N-am știut ce să-i spun, și plecă privirea în pămînt. O să încerc să o ajut cumva pe fată. Dar, ascultă-mă, individul și-a dat cu piciorul la munca lui de-o viață. O să moară părăsit și uitat.

S-a terminat vara, domnul Pop a plecat pe cîtăva vreme, eu îmi vedeam de exersarea mea, îmi reciteam notițele, citeam și iarăși citeam cele cîteva cărțuții în chineză pe care mi le dăruise, mă pregăteam de liceu – bineînțeles că am intrat cu note mari, doar eram fata alor mei, și asta nu pentru că vorbiseră ei cu cineva, ci pentru că nimeni nu-și imagina o persoană din familia asta altfel decît obținînd rezultate excelente.

Într-o seară, eram în clasa a douăsprezecea, la cină, le spun alor mei:

– M-am hotărît, mă duc la litere, la chineză.

Mama schiță un zîmbet trist, tata se încruntă:

– Ești mare și, în fond, liberă să faci ce vrei. Dar uită-te puțin în jurul tău! Ce o să faci după aia? Cine o să te angajeze? Vrei să dai concurs de titularizare și să nimerești cine știe unde, cu elevi care te judecă după banii lor de buzunar – mai mulți într-o săptămână decât salariul tău de profesor începător? Repet, ești liberă, dar părerea mea e că ar fi mai bine să mergi la științe economice, că oricum se poartă, și zîmbi ironic.

– În plus, asta nu te oprește să citești ce vrei tu, spuse mama cu tristețe, și să nu te necăjești când vezi călcate în picioare de niște brute ignorante cărțile în care e și o parte din sufletul tău.

Am fugit în camera mea, m-am trîntit pe pat și am început să plîng. Am scos apoi telefonul și, mașinal, am format numărul domnului Pop. Spre surprinderea mea, acesta răspunse:

– Bună, Lia. Am impresia că ești tulburată. Eu m-am întors în țară azi-dimineață, așa că mîine putem sta de vorbă.

A doua zi, solemn ca de obicei, îmi spuse:

– Sper că n-am pierdut vremea de pomană comen-tîndu-l pe Confucius. Știi ce zice el despre pietatea filială.

Văzîndu-mă amărîtă, continuă:

– Nu mai trăim vremurile acelea, deci nu ești obligată la supunere oarbă. Totuși, dacă abordăm rațional situația, tatăl tău are dreptate. Alegerea e totuși a ta. Și ca să nu crezi că am uitat, ia asta, și îmi întinse exemplarul din *Dao De Jing*. Poți s-o consideri și ca un premiu de consolare. La revedere, și când vei avea cu adevărat nevoie de mine, de oriunde aș fi, îți voi veni în ajutor.

I-am ascultat pe ai mei, am făcut științele economice, m-am mutat în alt oraș din vestul țării, am găsit acolo un club de taiji, și așa am ajuns să ne întîlnim. Firma unde lucrez m-a trimis la sediul lor central, la München, și așa m-am mutat și mai la vest. Înainte de plecare, am dat o fugă pînă acasă, i-am văzut pe ai mei – s-au pensionat și nu o duc strălucit, și l-am căutat pe domnul Pop. Doar casa mai era acolo. Cei care o locuiau n-au fost în stare să-mi spună nimic despre fostul proprietar. Rămîne speranța că se va ține de promisiune...

Se lăsă o tăcere apăsătoare, din fericire întreruptă de vocea din difuzorul care ne invita la îmbarcare.

*

Nu intrarăm bine în chilie, că odată îl văd pe Smardie schimbîndu-se la față și începînd să ocărască:

– Zît, jivină afurisită, și lasă numaidecît jos ce-ai furat. Ori ți s-a făcut dor de dulăii din colții cărora te-am scăpat? Doamne iartă-mă, cum am ajuns să grăiesc în sfînta mănăstire! Hai, Paraschivo, fii fată de treabă și dă înapoi ce-ai furgăsit.

Mîței nici că-i păsa și se juca mai departe într-un colț cu ceva ce arăta a bucățică de os: îl arunca, îl prindea, îl dădea de colo-colo, îl pîndea și apoi iar îl prindea, astfel

încît Smardie se aruncă pe burtă după ea s-o prindă, însă nu izbuti decît să se aleagă cu urme de gheare pe mîneci și pe mîna dreaptă, iar mîța se ascunse sub pat cu prada ei. Se gîndi ce se gîndi, ieși din chilie și se întoarse în scurtă vreme cu o strachină cu lapte pe care o puse pe jos și se trase într-o parte. Cînd mîța ieși bănuitoare și dete cu botul în lapte, începînd să-l linchească, îmi zise:

– Ce stai, ridică patul ca să pot lua ce-a pus afurisita asta acolo.

Făcui cum îmi zise, și toată lumea fu mulțumită. Paraschiva se lingea pe bot, apoi se întinse și începu să toarcă, iar Smardie ținea în mîna un lup, cam cît degetul cel mic, cioplit măiestrit în os și cu niște semne ciudate săpate pe el.

– Ce-i asta? nu mă putui stăpîni să-l întreb.

– Aiasta-i o poveste lungă și tare mi-e că te privește pe tine. Noroc cu mîța asta, piață rea cum pare, că altfel nu-mi aduceam aminte. Demult, cînd veneam dinspre Stambul către Moldova, înainte de a mă apuca eu de blăstămății, eram așa, cam prin mijlocul pustietății, cînd aud tropot de copite, și apare în goana mare un cal al cărui călăreț de-abia ce se mai ținea în șa, căzut pe gîtul calului, pe care îl îmbrățișase cu putere. Avea înfipte în spate două săgeți și straiile pătate peste tot de sînge. I-am oprit calul și l-am sprijinit să nu cadă. Se prelinse din șa și l-am ajutat să șadă cu spatele la o tufă. Nu apucau să termin cînd mai apărură doi călăreți. Se vedea pe ei că nu au gînduri bune, așa că n-am șovăit să trag paloșul, să cretez un cal la picioarele din spate, și cînd acesta se ridică, azvîrlindu-și călărețul, să-l spintec pe acesta. Celălalt, văzînd acestea, încercă să o șteargă. Neavînd eu chef să-și mai aducă cine știe cîți tovarăși în ajutor, trăsei jungherul și-l aruncau, împlîntîndu-i-l în spate. Căzu grămadă și mă dusei la el să-mi iau jungherul, că doar nu era să las bunătate de sculă, și să-l iau la întrebări, să văd ce hram poartă. Cînd colo, văd că are limba tăiată, așa că n-am avut încotro și i-am tăiat și beregata, după care m-am întors la cel pe care-l lăsasem lîngă tufă. Și el de-abia mai sufla.

– Ești tatar? zic. Că după straiile și cum călărești, așa arăți.

Dădu slab din cap, apoi zise cu voce șoptită:

– Nu mai e vreme. Ia asta – și deschise pumnul în care avea lupul aista – și du-o în Crîm, la hanul... și aici vocea i se făcu un horcăit de n-am mai putut înțelege nimic. I-am dat numaidecît apă din plosca ce-o aveam, dar degeaba. Își dăduse duhul. L-am îngropat în spatele tufei, că poate nu l-or găsi așa de repede cei de-l căutau. Pe cei doi i-am dat într-o rîpă, dîmpreună cu calul primului, și am prăvălit niște bolovani peste ei, iar pe cei doi cai rămași i-am luat cu mine, că mi-or prinde bine cîndva, iar de nu, i-o vinde la vreun iarmaroc mai depărtat. N-a mai venit nimeni, în toți anii ăștia, să mă întrebe de sănătate. Însă mă gîndesc dacă nu cumva la moșu-tău ar fi trebuit să ajungă lupul aista. Oricum, ți-l dau ție, ca dar de bun-venit.